

XXII-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

KASDIENYBĖ KINTANČIAME PASAULYJE

2025 m. gegužės 16 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
22nd Conference of Junior Researchers in Psychology
EVERYDAY LIFE IN A CHANGING WORLD
May 16, 2025

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS || ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair:

Greta Guogaitė

Nariai || Members:

Miglė Rudytė

Justė Margevičienė

Agnė Grigaitė

Livija Žiemienė

Donata Pečiukėnienė

Studentai || Students:

Ramunė Serapinė

Gintarė Ušakovaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS || SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkė || Chair:

prof. dr. Roma Jusienė

Nariai || Members:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

prof. dr. Ilona Laurinaitytė

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė,

doc. dr. Greta Kaluževičiūtė-Moreton

doc. dr. Ramunė Dirvanskienė

dr. Arūnas Žiedelis

dr. Said Dadašev

dr. Austėja Dumarkaitė

KONFERENCIJOS GLOBĖJA || PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI || CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

INFORMACINIS RĖMĖJAS | INFORMATIONAL SPONSOR

RĖMĖJAI | SPONSORS

PARTNERIS | PARTNER

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

DOI <https://doi.org/10.15388/JMPK.2025>

ISSN 2669-0357

Copyright © 2025 Authors. Published by Vilnius University Press

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Metodika. Eksperimentiniame tyrime dalyvavo 163 tiriamieji (107 moterys), atrinkti patogiaja atranka, amžiaus vidurkis 22,64 (SD = 3,15). Dalyviai buvo atsitiktinai suskirstyti į keturias psichologinio atstumo grupes: artimo (n = 45), vidutinio (n = 39), tolimo (n = 34) ir neutralaus (n = 45). Grupės buvo homogeniškos lyties, amžiaus, išsilavinimo, gyvenamosios vietos ir studijų krypties atžvilgiu ($p > 0,05$). Šamokslo patikėjimui išmatuoti pasitelktas Tikėjimo šamokslo teorijomis klausimynas. Vertinti ne tik atsakymai į teiginius, bet ir laikas, per kurį pateikiamas atsakymas. Pažintiniai kintamieji (paprastas ir pasirinkimo reakcijos laikas, erdvinė trumpalaikė atmintis ir trumpalaikės atminties apimtis) buvo matuojami pasitelkiant PsyToolkit programinę įrangą.

Rezultatai. Psichologinis atstumas neturėjo tiesioginės įtakos patikėjimui šamokslu ($p > 0,05$), tačiau atsakymų pateikimo greitis reikšmingai skyrėsi grupėse ($F = 7,5$; $df = 3$; $p < 0,001$). Mažiausiai laiko atsakyti skyrė tolimo atstumo grupės nariai ($M = 8,1$; $SD = 3,3$), kol ilgiausiai užtruko kontrolinės grupės nariai ($M = 11,3$; $SD = 3,1$), nors pažymėtina, kad tarp kontrolinės ir artimo bei vidutinio atstumo grupės reikšmingų skirtumų nerasta ($p > 0,05$). Iš pažintinių kintamųjų, tik trumpalaikės atminties gebėjimai turėjo silpną neigiamą ryšį su šamokslo idėjų patvirtinimu ($r = -0,2$; $p < 0,05$).

Diskusija ir išvados. Šio tyrimo rezultatai suteikia įžvalgų, kad psichologinis atstumas galimai sužadina skirtingo apkrovos lygio pažintinius procesus, tačiau šie mechanizmai patikėjimo šamokslu tiesiogiai nepaveikia. Tyrimo duomenys nepatvirtina hipotezės, jog psichologinis atstumas daro įtaką patikėjimui šamokslu, tačiau suteikia medžiagos tolesniems atsakymo greičio manipuliacijų tyrinėjimams. Taip pat rezultatai patvirtina, kad kai kurie pažintiniai kintamieji (pvz., trumpalaikės atminties matai) turi reikšmingą ryšį su patikėjimu šamokslo teorijomis.

Raktiniai žodžiai: psichologinis atstumas, šamokslo teorijos, pažintiniai kintamieji, atsakymo greitis, trumpalaikė atmintis

POKALBIŲ ROBOTU PAREMTŲ INTERVENCIJŲ VEIKSMINGUMAS PSICHIKOS SVEIKATAI: SISTEMINĖ APŽVALGA

Livija Žiemienė, dr. Austėja Dumarkaitė

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas, Psichotraumatologijos centras

Įvadas. Psichikos sveikatos sutrikimai yra viena pagrindinių visuomenės sveikatos problemų (World Health Organization, 2022). Specialistų trūkumas ir išteklių stoka riboja pagalbos prieinamumą. Pokalbių robotai gali būti inovatyvus sprendimas mažinant psichikos sveikatos sutrikimų simptomus (Ollier et al., 2023), tačiau jų veiksmingumas vis dar nepakankamai ištirtas. Šioje apžvalgoje analizuojami naujausi empiriniai tyrimai apie pokalbių robotų intervencijų veiksmingumą. Apžvalgos tikslas buvo apžvelgti (1) analizuotų tyrimų specifiką, (2) intervencijų specifiką, (3) intervencijų veiksmingumą.

Metodika. Atlikta sisteminė apžvalga pagal PRISMA gaires. Straipsnių paieška atlikta 2025 m. vasarį Scopus duomenų bazėje, naudojant raktinius žodžius „chatbot intervention“ ir „mental health“. Į analizę įtraukti 2020–2025 m. publikuoti straipsniai anglų kalba, kuriuose empiriškai vertintas pokalbių robotų veiksmingumas psichikos sveikatai. Iš 210 rastų straipsnių po pirminės peržiūros atmesti 189, o po išsamesnės analizės į apžvalgą įtraukta 14 straipsnių.

Rezultatai. (1) Daugiausia tyrimų atlikta JAV (n = 6) ir Kinijoje (n = 4). Dažniausiai taikytas atsitiktinių imčių kontroliuojamas tyrimo dizainas (n = 7), vertinti depresijos ir nerimo simptomai (n = 9), daugumoje tyrimų dalyvavo jauni suaugusieji (n = 9). (2) Dauguma

pokalbių robotų grįsti KET principais ($n = 9$). Naudoti taisyklėmis pagrįsti ($n = 4$), dirbtiniu intelektu paremti ($n = 5$) ir hibridiniai ($n = 4$) pokalbių robotai. Jie taikyti psichikos sveikatos simptomų mažinimui ($n = 7$), psichologinei gerovei stiprinti ($n = 3$) ir psichikos sveikatos paslaugų optimizavimui ($n = 4$), dauguma veikė saugiose interneto platformose ($n = 9$). (3) Taisyklėmis pagrįsti pokalbių robotai veiksmingi paauglių kūno įvaizdžiui, vidutinio amžiaus suaugusiųjų emocinei savijautai, vyresnių žmonių vienišumui, valgymo sutrikimų prevencijai. Dirbtiniu intelektu paremti pokalbių robotai veiksmingi depresijos simptomų mažinimui, pogimdyvinės depresijos ir priklausomybių prevencijai. Hibridiniai pokalbių robotai veiksmingi depresijos ir nerimo simptomų mažinimui bei psichikos sveikatos paslaugų optimizavimui. Trumpalaikis poveikis nustatytas daugumoje tyrimų ($n = 9$), ilgalaikiai rezultatai – nevienareikšmiai ($n = 3$).

Išvados. Pokalbių robotu paremtos intervencijos gali būti veiksmingos psichikos sveikatos sutrikimų simptomų mažinimui, psichologinės gerovės stiprinimui ir psichikos sveikatos paslaugų optimizavimui, tačiau jų efektyvumas priklauso nuo tyrimų ir intervencijų specifikos. Nors pokalbių robotu paremtos intervencijos gali būti veiksmingos psichikos sveikatai, ilgalaikiam jų poveikiui patvirtinti reikia atlikti daugiau tyrimų.

Raktiniai žodžiai: psichikos sveikata, pokalbių robotų intervencijos, veiksmingumas, sisteminė apžvalga.

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ EKRANINIŲ MEDIJŲ NAUDOJIMAS IR AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMO RIZIKA

Miglė Žiemienė

Vilniaus Universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Įvadas. Ekraninių medijų (EM), tokių kaip televizorius ar mobilusis telefonas, naudojimas yra neatsiejama žmonių gyvenimo dalis. Ilgesnė EM naudojimo trukmė yra susijusi su didesnėmis vaikų emocinėmis ir elgesio problemomis bei somatiniais skundais (Jusienė, Laurinaitytė, Pajėdienė, Praninskienė, Rakickienė ir Urbonas, 2017). Daroma neigiama įtaka vaikų elgesiui, susijusiam su socialinėmis interakcijomis, dėmesio sutelkimui ir emocijų reguliavimui (Neophytou et al., 2021), kurie gali būti svarbūs diagnozuojant autizmo spektro sutrikimą (ASS). Šiuo tyrimu siekiama aiškintis, kaip dvejų – penkerių metų amžiaus vaikų naudojimasis EM siejasi su ASS rizika.

Metodika. Tyrime naudojami 994 vaikų duomenys, surinkti pirmojo tęstinio tyrimo „Šiulaikinės informacinės technologijos ir mažų vaikų sveikata“ etapo metu, iš tėvų auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus. Buvimo prie ekranų trukmė matuota laiko intervalais, pateiktais anketoje apie vaikų psichikos ir fizinę sveikatą bei informacinių technologijų naudojimą. Autizmo spektro sutrikimo rizika buvo įvertinta remiantis įvairiapusių raidos sunkumų skalės įverčiais, gautais tėvams užpildžius „Vaikų elgesio aprašą“. EM naudojimo sunkumų skalė buvo sukurta atlikus faktorinę analizę ($KMO = 0.65$, $p < 0,001$) (Crombach's Alpha = 0.71).

Rezultatai. Buvo rastos statistškai reikšmingos sąsajos tarp laiko prie ekranų trukmės darbo dienomis ($\rho = 0,09$, $p = 0,003$), laisvadieniais ($\rho = 0,10$, $p = 0,002$) bei probleminio EM naudojimo ($\rho = 0,17$, $p < 0,001$) ir įvairiapusių raidos sunkumų įverčio. Dvinarės logistinės regresijos rezultatai rodo, kad vaikų amžius ($OR = 1,04$, $p = 0,044$), leidimas vaikui naudotis EM, kol tėvai atlieka namų ruošos darbus ($OR = 1,93$, $p = 0,038$) ir probleminis EM naudojimas ($OR = 6,19$, $p < 0,001$) teigiamai prognozuoja patekimą į ASS rizikos grupę, o tėvų leidimas naudotis vaikams EM, kol tėvai kalbasi su kitais žmonėmis ($OR = 0,38$, $p = 0,016$) neigiamai prognozuoja patekimą į ASS rizikos grupę ($\chi^2 = 54.27$, $df = 10$, $p < 0,001$).